

Kazanç vergisi Kanununun 3 ncü ve 8 nci maddelerinin yorumlanması hakkında Başbakanlık tezkeresi ve Ekonomi, Ticaret, İşçileri, Adalet, Maliye ve Bütçe Komisyonları raporları (3/26)

T. C.

Başbakanlık

Muameleat Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 72 - 42, 6/2634

6 . XII . 1945

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 1 ve 2 nci maddeleri bu vergi ile mükellef olanları tâyin etmiş ve bu vergiden müstesna olan iş ve teşebbüsler erbabı aynı kanunun 3 ncü maddesinde gösterilmiştir.

Sözü edilen 3 ncü maddenin 9 neu fıkrasına göre kendi mahsüllerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satan çiftçiler bu vergiden istisna edilmiş bulunmaktadırlar.

Bu hükme göre vergiden müstesna kılınmış olan çiftçilerin askerî birliklere sattıkları kendi mahsüllerinin bedellerinin de sözü edilen kanunun 8 nci maddesi hükmüne tâbi tutulmaması lâzımgelmektedir.

Cereyan eden işlem ve kanunun uygulanması bu şekilde iken Sayıştay Genel Kurulunca «Sattı çiftçi olsun, olmasın Büyük Millet Meclisininin 1010 sayılı Kararı karşısında 2395 sayılı Kanunun 8 nci maddesinde yazılı daire ve müesseselere yapılacak satışlar bedelinden Taahhüt Vergisi kesilmesi gerektiği» ne karar verilmiştir.

Yukarıda arzolunduğu üzere 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun birinci ve ikinci maddeleriyle bu vergiye tâbi olan iş ve teşebbüsler erbabı tâyin edilmiş ve bunlardan muhtelif sebeplerle vergiden istisnası lâzımgelenler kanununun 3 ncü maddesinde gösterilmiştir.

Diğer taraftan mükellefler vergi matrahının tâyini bakımından kanunun 6 ilâ 30 neu maddelerinde başlıca :

- A) Beyanname usulünde vergi verenler;
- B) İstisnai muameleye tâbi olanlar;
- C) Gayrisâfi irat karinesine göre vergi verenler;
- D) Serbest meslek erbabı;
- E) Gündelik gayrisâfi Kazanç Karinesine bağlananlar;
- F) Hizmet erbabı;

zümrelerine ayrılmış bulunmaktadır.

Kanunun istisnaları tâyin eden 3 ncü maddesi bu zümreler itibariyle tefrik edilmiş olmayıp bilimum mükelleflere şâmil surette ve menzuç bir şekilde konulmuş olduğundan istisnaları mükellef zümreleri bakımından ayırt etmeye imkân yoktur. Yalnız bazı istisna fıkraları mahiyetleri veya ihtiva ettikleri hükümler bakımından hizmet erbabına taallük ettiğinden bittabi bu gibi hükümlerin diğer zümrelere teşmiline imkân görülmemekte ve bunun dışında kalan istisnaların yukarıda zikredilen zümrelerin hepsine şâmil mahiyette kabulü ve uygulanması kanunun mutlak hükümleri gereğinden bulunmaktadır.

Büyük Millet Meclisince ittihaz buyrulmuş 1010 numaralı kararda taahhüt vergisinin (İstisnai bir muamele) olduğu ve kanunun bu nevi işleri diğer ticari ve sınaî işlerden ayrı bir muameleye tâbi tuttuğu gerekçesinden başka teşviki sanayi Kanuniyle verilen muafiyetin bu müesseseler-

rin imal ve istihsal edici mahiyetlerine ve istihsal sahasındaki satışlarına munhasır olduğu da zikredilmiş ve 3 neü maddenin yalnız 5 ve 21 nei fıkraları gereğince teşviki sanayi muafiyetine tâbi müesseselerle madencilere ait muafiyetin taahhüt işlerine şâmil olmadığı kararlaştırılmıştır.

Büyük Millet Meclisinin bu kararında taahhüt işinin diğer ticari ve sınaî işlerden ayrı bir işleme tâbi tutulmuş olduğu yolundaki gerekçe, bunların vergi matrahının tâyini bakımından farklı işleme tâbi tutulmuş olduklarını belirtmeye mâtuf olup yoksa taahhüt işlerinin Kazanç Vergisinin hudut ve şümulü ve istisna hükümleri haricinde müstakil bir mükellefiyet mahiyetinde olduğu yolunda bir mülâhazaya dayanmamakta olduğu düşünülmektedir. Nitekim yine aynı kararda sınaî müesseselerle madencilere ait istisnanın istihsal kârlarına mâtuf olduğu zikredilmekle de bunların taahhüt şeklindeki satışlarının istisna fıkrasındaki şartlara tevafuk etmemesi sebebiyle istisnadan faydalanamayacakları açıkça ifade edilmiştir.

Gerçekten kanunun 3 neü maddesinin 5 nei fıkrasında madencilere ait istisna istihsal sahası içindeki satışları hedef tutmakta ve mülga 1055 sayılı Teşviki Sanayi Kanununa dayanan istisna da muafiyet ruhsatnamesinin tazammun ettiği sınaî müessese hududu içindeki satışlara munhasır bulunmakta olduğundan taahhüt şeklinde ve haricte yapılan satışların taahhüt bedelinden tevkif edilen verginin Kazanç vergisinden ayrı bir mahiyette olmasından değil, belki satışların istihsal sahası dışında yapılmış olması hasebiyle istisna hakkında mevzu şartları ihtiva etmemesinden dolayı istisna hükümlerinin dışında bırakıldığı ve bu itibarla 1010 sayılı Kararın bu maksada mâtuf olduğunu kabul etmek icabedeceği mütalâa edilmektedir.

Binaenaleyh, Büyük Millet Meclisi kararıyla, Kazanç Vergisi Kanunundaki istisnaların hiçbirinin taahhüt işlerine şâmil olmayacağı yolunda umumî bir prensip konulmuş olmayıp madencilere mülga Teşviki Sanayi Kanununa tâbi müesseselerin mütaahhitlik yapmaları halinin muafiyet şartlarına tevafuk etmiyeceği belirtilmiştir. Bu itibarla bu kararı ancak karar metninde zikredilenlere munhasır olarak uygulamak zaruridir.

Kanunun 3 neü maddesinin 9 neu fıkrasında kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunların çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satan çiftçiler alehtlak bu vergiden istisna edilmiş olduğundan bu istisnanın kanunun sekizinci maddesine dâhil dairelere yapılan satışlara şâmil olmadığı yolunda bir takyit yapmaya madde hükmü müsait görülmektedir. Aksî bir mülâhaza, kanunun sarahaten Kazanç vergisinden istisna ettiği bir kısım vatandaşlardan şu veya bu nam altında Kazanç vergisi alınması gibi kanuna uymayan bir mükellefiyete yer vermiş olur ki, bir ânme mükellefiyeti olan vergilerde bu gibi kıyas ve istidlâllere hukukan imkân olmayacağı gibi esasen 1010 sayılı Karar, mevzuat olan istisna hükmüne munhasır olup istisnalardan umumî netice çıkarılması istisnaların mevritlerine maksur olduğu hakkındaki kaideye de uygun düşmez.

Bu itibarla 2395 sayılı Kanunun 3 neü maddesinde yazılı çiftçilerin resmî dairelere sattıkları kendi mahsulleri bedelinden ayrı kanunun 8 nei maddesine göre Taahhüt vergisi kesilip kesilmiyeceğinin yorumlanmasına müsaade ve delâlet buyruhuasını, Maliye Bakanlığının isteği üzerine saygılarımla rica ederim.

Başbakan
Ş. Sarucoğlu

Ekonomi Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Ekonomi Komisyonu
Esas No. 3/26
Karar No. 3

29 . XI . 1946

Yüksek Başkanlığa

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 nci maddesinde yazılı çiftçilerin resmî daireye sattıkları kendi mahsulleri bedelinden aynı Kanunun 8 nci maddesi mucibince Taahhüt Vergisi kesilip kesilmemesi hususunda Büyük Millet Meclisince yorumlanması hususunda Başkanlığın 6 . XII . 1945 tarihli ve 6/2634 sayılı tezkeresi Büyük Millet Meclisinin bundan evvelki oturum döneminde Ekonomi Komisyonunca tetkik edilerek kendi mahsullerini satan çiftçilerden Taahhüt Vergisi kesilmemesi hususunda bir karara varılmıştı. Ancak seçimin yenilenmesi dolayısıyla kadük olan bu tasarrufların Hükümetçe vâkı talep üzerine yeniden Ekonomi Komisyonunca tetkikine zaruret görülmüş ve Maliye Bakanlığının Temsilcisinin de hazır bulunduğu toplantıda görüldü.

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununda gerek kazanç ve gerek şahsî bakımdan vergi mükellefiyeti vazeden hükümler kanunun birinci babında bulunan birinci ve ikinci maddelerde sayılmaktadır. Matlabında (Vergiye tâbi kazançlar) ibaresi bulunan birinci maddede;

A) Kollektif, komandit, limitet, kooperatif ve anonim şirketleri, umumi ve mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselere menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ait olup ticarî bir gaye takip eden müesseselerin;

B) Ticarî ve sınıî iş yapanların;

C) Serbest meslekler erbabının;

Ç) Hizmet erbabının,

D) Yukarıki fıkralar dışında kalıp da herhangi vasıtasız vergiye tâbi bulunmayan sair işler ve teşebbüsler erbabının, temin ettikleri kazançların vergiye tâbi olduğu gösterilmektedir.

Kanunun ikinci maddesi matlabında da gösterildiği üzere (Türkiye'de yerleşmiş ecnebi müesseseler) in vergi mükellefiyetini göstermektedir. Yine aynı bapta bulunan ve muafiyetleri sayan (istisnalar) matlablı 3 nci maddenin 9 nci fıkrasında çiftçilerin kendi mahsullerini

ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satmaları ve bunların istihsal ve nakil vasıtaları ambar ve depoları (avcılar, balıkçılar bu hükümdedir) denilmektedir. Mezkûr kanunun ikinci babında (matrahın tâyini) serlevhası altında bulunan 8 nci madde; yine bu bapta bulunan (şirket müessesesi ve ticarî sınıî teşebbüs erbabının) beyanname verme mecburiyetini koyan 7 nci maddeyi takip ederek (istisnai muameleler) matlabı altında gelmekte ve numaralı fıkrasında (umumi, mülhak ve hususî bütçeli daire ve müesseselere) menafii umumiyeye hadim cemiyetlere ve imtiyazlı şirketlere karşı taahhütte bulunan mütaahhit ve mültezimler ile bu mütaahhit ve mültezimlere karşı derece derece taahhütte bulunanlar ve bu taahhütlerden dolayı beyanname vermezler) hükmünü ihtiva etmektedir.

Kanunun tetkikından Kazanç Vergisi mükellefiyetinin ve istisnalarının birinci babın birinci faslında gösterildiği ve mükellefiyet vaz'eden birinci ve ikinci maddelerde çiftçiler hakkında bir vergi mükellefiyeti hükmü konmadığı gibi birinci maddenin (D) fıkrasındaki umumi hükme karşı da üçüncü madde 8 nci fıkrasında sarîh olarak (kendi mahsul ve hayvanlarını ve bundan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satan) çiftçilerin kazanç vergisinden müstesna tutulduklarını göstermektedir. Taahhüt vergisinden bahseden 8 nci maddenin birinci fıkrası mezkûr madde ile birlikte kanunun (matrahın tâyini) hükümlerini ihtiva eden ikinci bapta bulunmakta ve birinci ve ikinci maddeler mucibince vergi ile mükellef olan kimselerin matrah tâyininde tâbi oldukları usulleri gösteren hükümler arasında yine birinci ve ikinci madde mucibince kazanç vergisiyle mükellef oldukları halde (6 ve 7) nci maddeler mucibince beyanname verme hükmünden istisna edilmesi hallerini göstermektedir.

Bu sebepledir ki, Komisyonumuz Kazanç Vergisi Kanununun vergi mükellefiyetini yalnız bi-

rinci ve ikinci maddelerde vazettiği ve üçüncü maddede ise mükellefiyetten müstesna kimse ve halleri tesbit ettiği ve 8 nei maddenin ise kazanç vergisiyle mükellef olanların yalnız (matrah tâ-yininde) tâbi oldukları usule ait bir istisnai hü-küm koyduğu ve bu sebeple kendi mahsullerini dükkân açmaksızın satan çiftçilerin) üçüncü mad-de mucibince açık olarak vergiden muaf tartulda-ğ u ve usule mütaallik 8 nei maddenin bu çiftçile-re şümülü olmadığı mütalâasına varmıştır.

Notice :

Yukarda izah edildiği sebeplere binaen Ko-misyonumuzca «çiftçilerin dükkân açmaksızın resmî dairelere sattıkları kendi mahsulleri bedel-lerini öderken adı geçen kanunun 8 nei maddesi mucibince taahhüt vergisi kesilmemesi icabetti-ğine» oybirliğiyle karar verilmiştir.

Ticaret Komisyonuna havale edilmeğe üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ekonomi Komisyonu Başkanı		Sözeü
Giresun		Gaziantep
<i>I. Sabuncu</i>		<i>C. S. Barlas</i>
Ankara	Balıkesir	Bursa
<i>H. Alıođlu</i>	<i>A. Ağabeyođlu</i>	<i>A. M. Erhan</i>
Bursa	Edirne	İskışehir
<i>B. Yalmazipek</i>	<i>M. Öktem</i>	<i>A. Ođuz</i>
Gümüşane		Hatay
<i>T. Tüzün</i>		<i>R. Yurdman</i>
İnzada bulunamadı	İnzada bulunamadı	
Malatya		Ankara
<i>A. Taşangil</i>		<i>M. Eriş</i>
İnzada bulunamadı		
Trabzon		Gaziantep
<i>T. Göksal</i>		<i>B. Kaleli</i>

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 3/26

Karar No. 9

23 . 1 . 1947

Yüksek Başkanlığa

5 . II . 1946 tarihinde Komisyonumuza yol-lanmış olan «2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanu-nunun 3 neü maddesinde yazılı çiftçilerin res-mî dairelere sattıkları kendi mahsulleri bede-linden aynı kanunun 8 nei maddesine göre Ta-ahhüt Vergisi kesilip kesilmeyeceğinin yorum-lanmasına» dair Maliye Bakanlığının istediğ-i ni bildiren Başbakanlık yazısı Sayıştay Başka-nı ile Maliye Bakanlıği temsileisi huzurlariyle görüşüldü :

Sayıştay Genel Kurulunun «Satıcı çiftçi ol-sun, olmasın T. B. M. Meclisinin 1010 sayılı Kararı karşısında 2395 sayılı Kanunun 8 nei maddesinde yazılı daire ve müesseselere yapıla-cak satışlar bedelinden Taahhüt Vergisi kesil-mesi gerektiğine» dair olan kararı 2395 sayılı Kanun ile 1010 sayılı Kararın ışığı altında in-celendi.

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun bi-rinci ve ikinci maddeleriyle bu vergiye tâbi olan iş ve teşebbüsler erbabı tâyin edilerek bunlardan muhtelif sebeplerle vergiden istisna-

sı lâzımgelenler kanunun üçüncü maddesinde gösterilmiştir. Üçüncü madde istisnaları, züm-reler ayırmadan, bütün mükelleflere şâmil şe-kilde koymuş bulunmaktadır. (Bazı istisna fık-raları mahiyetleri veya iltiva ettikleri hüküm-ler bakımından yalnız hizmet erbabını alâka-landırmaktadır).

T. B. M. Meclisinin 1010 sayılı Kararında, Taahhüt Vergisinin «İstisnai bir muamele» olduğu ve konusunun bir nevi işleri diğ er ticari ve smâi işlerden ayrı bir muameleye tâbi tuttuğu gerekçesinden başka Teşviki Sanayi Kanunıyla verilen muafiyetin bu müesseseleri-ni imal ve istihsal edici mahiyetlerine ve istihsal sahasındaki satışlarına munhasır olduğu da belirtilmiş ve üçüncü maddenin yalnız beş ve 21 nei fıkraları gereğince teşviki sanayi ma-hiyetine tâbi müesseselerle madencilere ait mu-afiyetin taahhüt işlerine şâmil olmadığı açık-lanmıştır.

Böylece, taahhüt işleri, diğ er ticari ve smâi işlerden, vergi matrahının tâyini bakımından

ayrılmış ve fakat Kazanç Vergisinin sınırları ve istisnaları dışında müstakil bir mükellefiyet olarak telâkki edilmemiştir. 1010 sayılı kararlar Kazanç Vergisi istisnalarından hiçbirinin taahhüt işlerine şâmil olmayacağı yolunda bir prensip konulmuş olmayıp, madencilerle mülga Teşviki Sanayi Kanununa tâbi müesseselerin mütaahhitlik yapmaları halinin muafiyet şartlarına uymayacağı belirtilmiştir. Bu kararı ancak metinde yazılanlara munhasır olarak uygulamak gerekmektedir.

Bütün bu gerekçeleri gözönüne alan Komisyonumuz, üçüncü maddenin 9 nevi fıkrasında «Kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satan çiftçiler» alehtlak bu vergiden istisna edildiklerinden bu istisnanın 8 nevi maddede ki daire ve müesseselere yapılan satışlara da şâmil olduğuna, aksi takdirde kanunun açıkça Kazanç Vergisinden istisna ettiği bir kısım vatandaşlardan şu veya bu isim altında Kazanç Vergisi

alınması gibi kanuna uymayan bir mükellefiyete yer verilmiş olacağından 2395 sayılı Kanunun 3 nevi maddesinde yazılı çiftçilerin dükkân açmaksızın resmî dairelere ve müesseselere sattıkları kendi mahsulleri bedeli ödenirken 9 nevi maddeye göre Taahhüt Vergisi kesilmemesi gerektiğine oybirliğiyle karar verildi.

Havalesi gereğince İçişleri Komisyonuna gönderilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Ticaret Komisyonu

Başkan	Sözcü	Kâtip
Seyhan	Ankara	Niğde
K. Gülek	A. Çubukcu	H. Ulusoy
Bilecik	Eskişehir	İçel
R. Bozüyük	H. Polatkan	H. Atalay
Kars	Trabzon	Trabzon
A. Sürmen	A. R. Işıl	M. Yarımbıyık
	Yozgad	
	Z. Arkant	

İçişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.
İçişleri Komisyonu
Esas No. 3/26
Karar No. 33

13 . V . 1917

Yüksek Başkanlığa

Kazanç Vergisi Kanununun 3 nevi ve 8 nevi maddelerinin yorumlanması hakkındaki Başkanlık tezkeresiyle Ticaret Komisyonu raporu Komisyonumuza havale edilmekle Maliye Bakanlığının temsileisi hazır olduğu halde incelendi.

Müessil tarafından verilen izahat ve Ticaret Komisyonu raporunda gösterilen mucip sebepler Komisyonumuzca da yerinde ve 2395 sayılı Kanunun ruhuna uygun görüldüğünden Komisyonumuz Ticaret Komisyonunun raporundaki noktai nazarı oybirliğiyle kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Adalet Komisyonuna ve

rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

İçişleri Ko. Başkanı	Başkanvekili	Sözcü
Tekirdağ	Çoruh	Kars
C. Uyguldu	A. Tüzün	A. Eyidoğan
Kâtip		
İsparta	Balıkesir	Bolu
S. Köksal	F. Tiritioğlu	H. Ş. Adal
Kayseri	Kocaeli	Konya
F. Apaydın	C. Aksu	Ş. Ergun
Muş	Sivas	Sivas
H. Onaran	N. Ergin	M. Ş. Bleda
Yozgad		Çanakkale
I. Olgun		N. Çitakoğlu

Adalet Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Adalet Komisyonu

Esas No. 3/26

Karar No. 5

19 . XI . 1947

Yüksek Başkanlığa

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 neü maddesinde yazılı çiftçilerin resmî dairelere sattıkları kendi mahsulleri bedelinden aynı kanunun 8 neü maddesi gereğince taahhüt vergisi kesilip kesilmiyeceğinin Büyük Millet Meclisince yorumlanması hususunda Başbakanlığın 6 . VII . 1945 tarih ve 6/2634 sayılı yazısıyla Ekonomi, Ticaret ve İşleri Komisyonlarımızın, 29 . XI . 1946, 13 . I . 1947 ve 13 . V . 1947 tarihli raporları Maliye Bakanlığı ve Sayıştay Başkanlığı temsilcileri huzuriyle komisyonumuzda görüşüldü.

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 1 ve 2 neü maddeleri vergi ile mükellef olanları tâyin ve tasrih etmiş ve bu vergiden müstesna olan iş ve teşebbüsler erbabı yine aynı kanunun 3 neü maddesinde gösterilmiş olup mezkûr maddenin 9 neü fıkrasına göre kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satan çiftçiler Kazanç Vergisinden istisna edilmiş bulunduğuna göre bu gibi çiftçilerin resmî dairelere sattıkları kendi mahsulleri bedellerinin aynı kanunun 8 neü maddesi hükmüne tâbi bulunmadığı ve binaenaleyh bu bedellerden sözü edilen 8 neü maddede yazılı Taahhüt Vergisi kesilmemesi gerekli bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Her nekadar Sayıştay Genel Kurulunun (Satıcı çiftçi olsun olmasın Türkiye Büyük Millet Meclisinin 1010 sayılı kararı karşısında 2395 sayılı Kanunun 8 neü maddesinde yazılı daire ve müesseselere yapılacak satışlar bedelinden Taahhüt Vergisi kesilmesi gerektiğine) karar verilmiş olduğu Sayıştay mümessili tarafından ileri sürülmüş ise de Türkiye Büyük Millet Meclisinin 1010 sayılı Kararında Taahhüt Vergisinin istisnai bir muamele olduğu ve konusunun bir nevi işleri diğer ticari ve sınai işlerden ayrı bir muameleye tâbi tuttuğu gerekçesinden başka Teşviki Sanayi Kanuniyle verilen muafiyetin bu müesseselerin imal ve istihsal edici mahiyetlerine ve istihsal sahasındaki satışlarına munhasır olduğu da belirtilmiş ve 3 neü maddenin yalnız

5 ve 21 neü fıkraları gereğince Teşviki Sanayi Kanununa tâbi müesseselerle madencilere ait muafiyetin taahhüt işlerine şâmil olmadığı açıklanmış bulunmasına nazaran bu hükümle Kazanç Vergisinin sınırları ve istisnaları dışında müstakil bir mükellefiyet konulmuş bulunmaktadır. Esasen 1010 sayılı Kararın konusunu teşkil eden hususla tetkik etmekte bulunduğumuz çiftçilerin kendi mahsul ve hayvanlarıyla bunlardan çıkardıkları maddelerin resmî dairelere satışı konusu ayrı bulunmaktadır.

Filhakika 3 neü maddenin 5 numaralı fıkrası bizzat işlettikleri madenlerden istihsalâtta bulunan hakiki ve hükmi şahısların muafiyeti istihsal sahası içindeki satışlarıyla bu saha dışında depo tesis etmeksizin yazıhanelerinde yapmış oldukları satışlar ve munhasıran ecnebi memleketlere ihraçatta bulunmak üzere iskele ve istasyonlarda tesis ettikleri depolar... daki satışları birtakım kayıt ve şartlarla Kazanç Vergisinden muaf tuttuğu halde sözü geçen maddenin 9 numaralı bendinde çiftçilerin kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satmalarını mutlak olarak Kazanç Vergisi mevzuatından hariç tutmuş bulunmasına ve bu mutlak ibare karşısında şu veya bu mülâhaza ile kanunun açık istisnasına dâhil şahıslardan Kazanç Vergisi alınması mevzuatın sarahat ve ruhuna uymayan bir mükellefiyet tesisi demek olur. Bu itibarla 1010 sayılı Karara istisnadan 2395 sayılı Kanunun 3 neü maddesinde yazılı çiftçilerin dükkân açmaksızın resmî daire ve müesseselere sattıkları kendi mahsulleri bedeli ödenirken 9 neü maddeye göre taahhüt Vergisi kesilmemesi gerektiğine oybirliğiyle karar verildi.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı Bu Rapor Sözcüsü
Kayseri Manisa
R. Özsoy K. Coşkunoğlu

Kâtip			İzmir	Kastamonu	Kayseri
Manisa	Ankara	Antalya	E. Oran	Dr. F. Ecevit	S. A. Feyzioğlu
K. Coşkunoğlu	E. H. Ergun	N. Aksoy			
Balıkesir	Denizli	Diyarbakır	Kırşehir		Konya
O. N. Burcu	N. Küçüka	F. Kalfagil	S. Kurutluoğlu		H. Karagülle
Erzincan	İsparta	İstanbul	Manisa		Rize
A. Fırat	R. Güllü	M. H. Gelenbeğ	F. Uslu		Dr. S. A. Dilemre

Maliye Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Maliye Komisyon

Esas No. 3/26

Karar No. 35

20 . V . 1948

Yüksek Başkanlığa

Kazanç Vergisi Kanununun 3 ncu maddesinin 9 ncu bendindeki istisnanın, aynı kanunun 8 nci maddesine şümulü olup olmadığını yorum yolu ile çözülmesi hakkındaki Başbakanlık yazısı Ekonomi, Ticaret, İşleri ve Adalet Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza havale olunmakla, Maliye Bakanlığı temsileisinin huzuruyla okunup incelendi.

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 8 nci maddesi «Umumi, mülhak ve hususi bütçeli daire ve müesseselere, bankalara, sermayesinin enaz yarısı Devlete ait olan müesseselere, menafii umuniyeye hadim cemiyetlere ve imtiyazlı şirketlere karşı taahhüdatta bulunan mütaahhit ve mültezimlerle bu mütaahhit ve mültezimlere karşı derece derece taahhüdatta bulunanlar bu taahhüddan dolayı beyanname vermez» demektedir, 33 ncu maddesi de bunların kendilerine ödenen paranın % 1,5 u nispetinde kazanç vergisi ile mükellefiyetini tesbit eylemektedir. Yine aynı kanunun istisnaları sayan 3 ncu maddesinin 9 ncu bendi de çiftçilerin kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri, dükkân açmaksızın satmalarını ve bunların istihsal ve nakil vasıtalarıyla ambar ve depolarını kazanç vergisinden istisna etmiştir.

Bu kanun hükümleri karşısında kendi mahsullerini 8 nci maddede yazılı teşekkül ve müesseselere satmaları halinde de çiftçilerden kazanç vergisi kesilmemekte iken, sonradan Sayıştay Genel Kurulu Büyük Millet Meclisinin 1010 sayılı kararına dayanarak bunların da 8 nci madde hükümleri dairesinde mükellef kılmaları gerek-

tiğine karar vermiş ve konu bu suretle yorum mevzuu olmuştur.

Komisyonumuz 2395 sayılı Kanunun 3 ve 8 nci maddeleriyle Büyük Millet Meclisinin 1010 sayılı kararını ayrı ayrı incelemiş ve 3 ncu maddenin 9 ncu bendinin çiftçilerin kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddelerin satışlarını mutlak olarak kazanç vergisinden istisna etmiş olduğunu, 1010 sayılı Kararın Teşviki Sanayi Kanunundan faydalanan kurullar ile maden ocaklarına munhasır bulunduğu ve esasen maden ocaklarıyla teşviki sanayi müesseseleri hakkındaki kazanç vergisi istisnasının bu müesseselerin imal ve istihsal edici mahiyetlerine ait ve bunların istihsal sahası içindeki satışlarıyla mukayyet bulunduğunu, 1010 sayılı kararda da açıklanmış olduğunu nazara alarak 3 ncu madde hükmünün sarih olduğuna ve yoruma ihtiyaç bulunmadığına karar verilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Komisyonuna vermek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Maliye Komisyonu Başkanı Sözcü
Gümüşane Samsun
H. F. Ataç R. Işitan

Kâtip
Malatya Afyon K. Balıkesir
M. S. Eti A. Veziroğlu H. Şeremetli
Çankırı Elâzığ
R. Dolunay F. Karakaya
Samsun Tekirdağ
Ö. Karataş Z. E. Cezaroğlu
İmzada bulunmadı

Bütçe Komisyonu Raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 3/26
Karar No. 92

16. IV. 1948

Yüksek Başkanlığa

2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 neü maddesinin 9 neu bendindeki istisnannın, aynı kanunun 8 nei maddesine şümulü olup olmadığının yorum yoluyla gözülmesi hakkındaki 6. XII. 1945 tarihli ve 6/2634 sayılı Başbakanlık tezkeresi, Ekonomi, Ticaret, İşçileri, Adalet ve Maliye Komisyonları raporlarıyla birlikte Komisyonumuza verilmekle, Maliye Bakanlığı temsilcisi hazır olduğu halde incelenip görüldü.

Kazanç Vergisi Kanununun 8 nei maddesi, maddede tasrih edilen teşekkül ve müesseselere karşı taahhüdatta bulunan mütaahhit ve mültezimlerle bu mütaahhit ve mültezimlere karşı derece, derece taahhüdatta bulunanlar bu taahhüddan dolayı beyanname vermez demekte ve aynı kanunun 33 neü maddesi bunları ayrı bir Mütaahhit Vergisine tâbi tutmaktadır. Yine aynı kanunun istisnalarını sayan 3 neü maddesinin 9 neu bendi de çiftçilerin kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri, dükkân açmaksızın satmaları halinde bu satışlarını ve bunların istihsal ve nakil vasıtalarıyla ambar ve depolarını kazanç vergisinden istisna etmiştir.

Kanunun bu sarıh hükümleri karşısında kendi mahsullerini 8 nei maddede yazılı teşekkül ve müesseselere satan çiftçilerden kazanç vergisi kesilmemekte iken, 1010 sayılı Büyük Meclisin kararına istinat eden Sayıştay Genel Kurulu çiftçilerin de 2395 sayılı Kanunun 8 nei maddesi hükümleri dairesinde kazanç vergisine tâbi tutulmalarının gerekli olduğuna karar vermiş olduğundan konunun yorumlanmasına ihtiyaç hâsıl olmuştur.

Kazanç Vergisi Kanununun 3 neü maddesinin 9 neu fıkrasında çiftçiler için mutlak bir muafiyet kabul edilmiş bulunmakta olup, bu mutlak muafiyeti ortadan kaldırmak için sarıh bir hükme ihtiyaç vardır. Halbuki ne kanunda ve ne de Sayıştay Genel Kurulunun istinat etmek istediği 1010 sayılı Büyük Millet Meclisi Kararında böyle bir hüküm mevcut değildir.

1010 sayılı karar, vergiden istisna edilen maden istihsalcileriyle Teşviki Sanayi muafiyetinden istifade edenlerin bu muafiyetlerini imal ve istihsal edici mahiyetlerine ait ve bunların istihsal sabası içindeki satışlarıyla mukayyet görerek taahhüt işleriyle işgalleri halinde vergi mükellefiyetlerini tabii görmüştür. Halbuki çiftçilerin muafiyeti mukayyet değil mutlaklıktır. Şu hale göre 1010 sayılı Kararın 3 neü maddenin yalnız iki istisna fıkrasına münbasır olan hükmünü kıyas yoluyla çiftçilere teşmil etmeye imkân görülmediği açıklanmıştır.

Bu mütalâalardan sonra Komisyonumuz, 2395 sayılı Kazanç Vergisi Kanununun 3 neü maddesinin 9 neu fıkrasında çiftçilerin kendi mahsullerini ve hayvanlarını ve bunlardan çıkardıkları maddeleri dükkân açmaksızın satmaları halinde vergiden muaf tutulacakları hakkında mevcut hükmün mutlak olmasına ve kanunun 8 nei maddesinde muayyen müesseselere karşı taahhütte bulunanlar için mevzu olan istisnai hüküm, bu mutlak muafiyeti tahdit edecek mâhiyette bulunmasına göre çiftçilerin 8 nei maddeye göre mütaahhit vaziyetine girmeleri halinde de muafiyetten istifadede devam etmeleri icabedeceğine ve kıyas yoluyla maddeden başka mâna çıkarılmıst mümkün olmadığından sarıh olan maddenin bu hususta yorumlanmasına ihtiyaç bulunmadığına karar vermiştir.

Kamutayın onayına arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan V.	Sözcü	Kâtip
Diyarbakır	Ankara	Ankara
<i>J. H. Tigröl</i>	<i>M. Eriş</i>	<i>F. Öymen</i>
Amasya	Amasya	Ankara
<i>A. Eymir</i>	<i>A. K. Yiğitöglü</i>	<i>C. Gölet</i>
Aydın	Balıkesir	Bursa
<i>Gl. R. Alpman</i>	<i>E. Allan</i>	<i>Dr. M. T. Simir</i>
Eskişehir	İzmir	Kocaeli
<i>A. Poluoğlu</i>	<i>S. Dikmen</i>	<i>Dr. F. Ş. Bürge</i>
Konya	Niğde	Ufa
<i>S. Çumralı</i>	<i>R. Gürsoy</i>	<i>E. Tekeli</i>